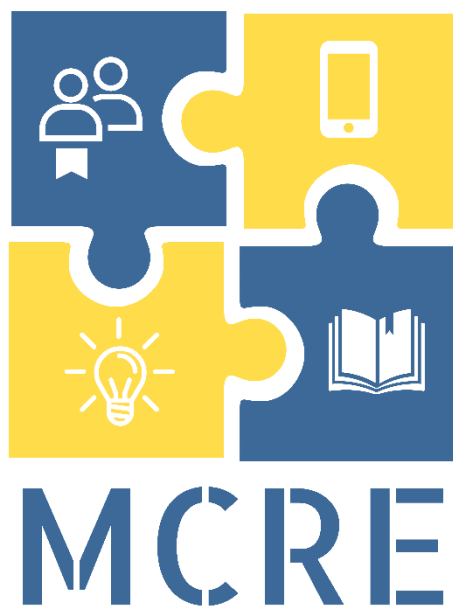

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

NUMĂR PROIECT:
2021-1-RO01-KA220-ADU-000033435

MODULUL 1: Ce sunt dezinformarea și știrile false?

Dezvoltat de MEUS

în cadrul proiectului

MCRE - Media literacy, critical viewing and CREative vision as effective learning
approach for people with fewer opportunities

PARTENERIATUL:

CUPRINS

1. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE ÎNVĂȚĂRII.....	3
1.1. SCOPUL MODULULUI	3
1.2. OBIECTIVELE ÎNVĂȚĂRII.....	3
2. CONȚINUTUL ÎNVĂȚĂRII.....	3
2.1. CE SUNT ȘTIRILE FALSE?	3
2.1.1. Concept și tipuri de știri false.....	3
2.1.2. Cum se răspândesc	8
2.1.3. De ce sunt crezute	9
2.2. CONCEPTE CORELATE CU ȘTIRILE FALSE	11
2.2.1. Dezinformare.....	11
2.2.2. Post-adevăr.....	12
2.2.3. Infodemii	12
2.2.4. Farse (hoaxes).....	12
2.2.5. Deepfake-uri	12
2.2.6. Înșelătorii.....	12
2.2.7. Provocări online	13
2.3. CUM SĂ IDENTIFICAȚI ȘTIRILE FALSE	13
2.3.1. Importanța adevărului.....	13
2.3.2. Învățați să respingeți știrile false	17
2.3.3. Ce face Europa în privința știrilor false?.....	18
3. RESURSE SUPLIMENTARE	22
4. BIBLIOGRAFIE	22

1. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE ÎNVĂȚĂRII

1.1. SCOPUL MODULULUI

Scopul acestui modul este de a introduce cursantul în conceptele de bază de dezinformare și știri false în așa fel încât, prin înțelegerea acestora și după parcurgerea următoarelor module ale Ghidului MCRE, acesta să își poată îmbunătăți nivelul de alfabetizare media și viziune critică.

1.2. OBIECTIVELE ÎNVĂȚĂRII

La finalizarea acestui modul, cursantul va ști:

- o conceptele cheie de dezinformare și știri false;
- o cât de important este să trăiești în adevăr și să spui adevărul;
- o cum să detecteze știrile false.

2. CONȚINUTUL ÎNVĂȚĂRII

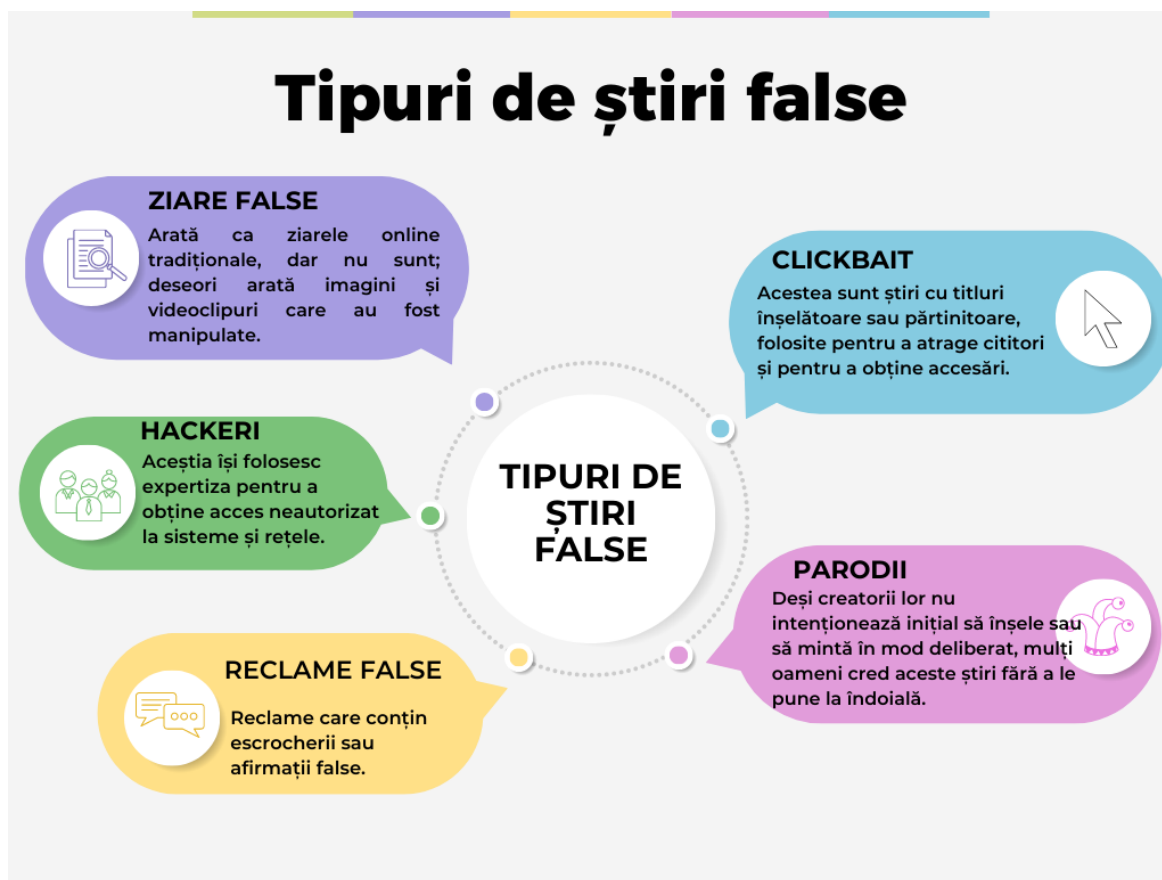
2.1. CE SUNT ȘTIRILE FALSE?

Știrile înșelătoare au existat întotdeauna, dar de la apariția internetului și a noilor tehnologii de comunicare și informare, știrile false au proliferat pe tot globul. În această secțiune, veți descoperi câteva concepte de bază care vă vor ajuta să aprofundați câteva informații legate de știrile înșelătoare.

2.1.1. Concept și tipuri de știri false

Știrile false sunt informații care au fost generate intenționat pentru a induce în eroare sau a dezinforma cititorii. Printre altele, ele sunt utilizate frecvent pentru a răspândi dezinformare, a modela agenda politică sau a influența opiniile utilizatorilor.

În general, acestea tind să fie știri de impact, ce pot circula rapid și care sunt greu de oprit, odată ce au fost recunoscute și multiplicare înainte de a fi comparate. Chiar dacă publicul este deja la curent cu acest tip de știri, ele încă evoluează și se răspândesc sub formă de date, imagini și chiar videoclipuri. În imaginea următoare, vă arătăm câteva dintre tipurile de știri false existente:

Imaginea 1 – creată de MEUS

Chiar înainte de alegerile prezidențiale din SUA, milioane de oameni au transmis pe Twitter că Hillary Clinton și managerul ei de campanie țineau copii închiși în subsolul unei pizzerii din Washington, pe care îi foloseau ca sclavi sexuali.

Un tip înarmat cu o pușcă a luat cu asalt pizzeria pentru a salva copiii, dar aceasta nici măcar nu avea un subsol. Așadar, 46% dintre cei care l-au votat pe Donald Trump au crezut că așa-numitul „pizzagate” este adevărat.

Există multe astfel de exemple, care ne arată că „știrile false” nu sunt o glumă, sunt intenționate, iar marea majoritate au scopul de a schimba opinia publică, pentru a atinge un obiectiv anume. În secțiunea următoare, vom analiza câteva modalități în care sunt răspândite știrile false.

Dar de ce este creat acest tip de conținut? First Draft stabilește cei opt „P”, 8 motive care ajută la explicarea acestuia:

1. Jurnalism de Proastă calitate
2. Parodiare
3. Provocare
4. Pasiune

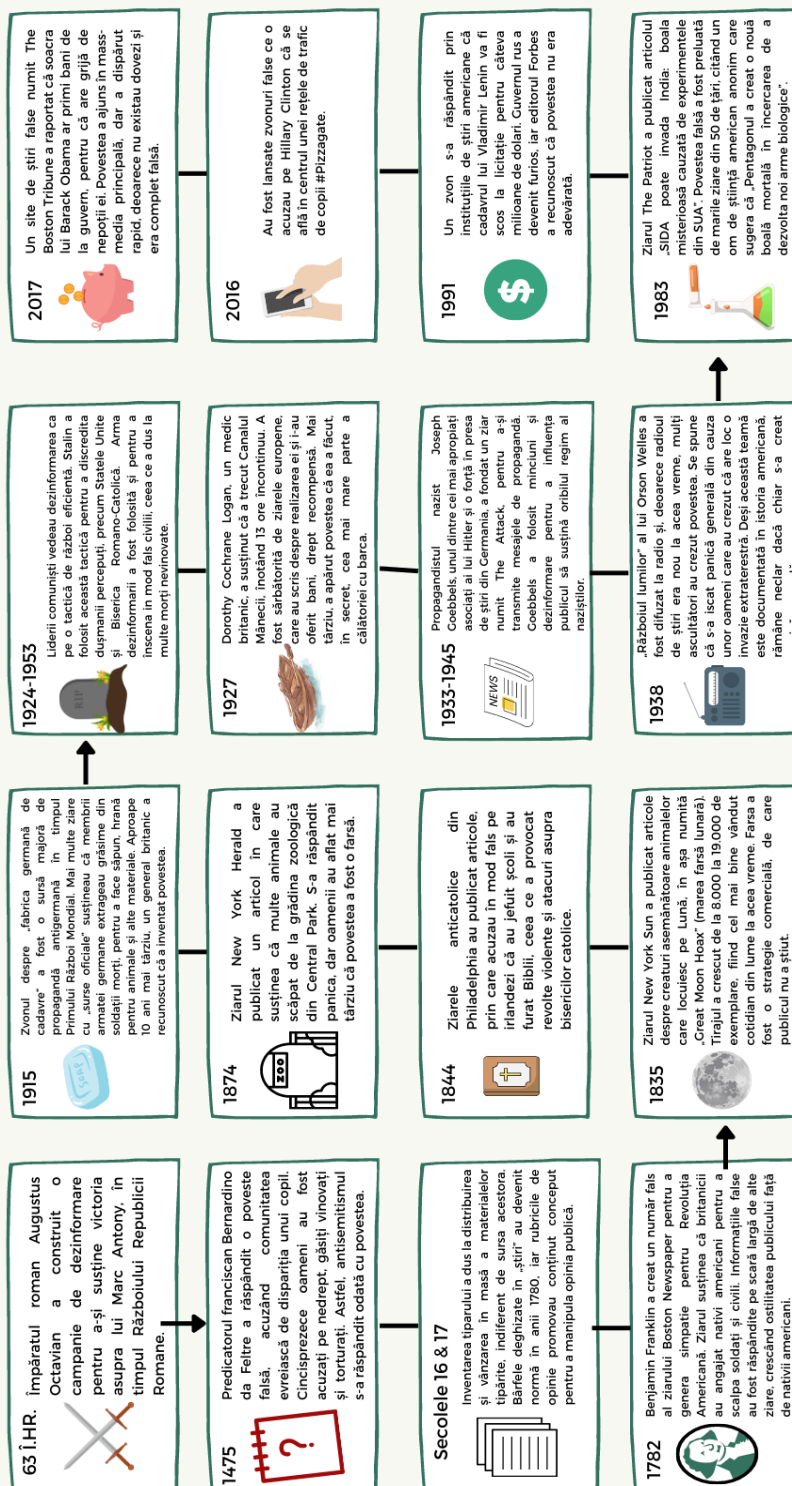

5. Spirit de Partizan
6. Profit
7. Putere sau influență politică
8. Propagandă

Fiecare tip de dezinformare și conținut înșelător conține unul dintre cei opt „P”.

Dar știrile false nu au apărut în epoca noastră modernă, deși datorită noilor tehnologii, acest tip de știri se răspândesc acum mai repede, așa că haideți să aruncăm o privire către istorie!

ȘTIRI FALSE: CRONOLOGIE ISTORICĂ

Imaginea 2 – creată de MEUS, pe baza conținutului preluat de la www.commonsense.org

Și **ce are jurnalismul de spus despre știrile false?** Site-ul UNESCO conține câteva citate de la profesioniști în jurnalism, pe care le împărtășim mai jos:

„Cu tot mai multe dovezi ale interferenței în procesele democratice din întreaga lume, dezbaterea despre expunerea și eliminarea știrilor false se va intensifica cu siguranță. Dar, discuția este deja încurcată de o neînțelegere a fenomenului, a originilor sale și de ce reprezintă o amenințare în primul rând.

Pentru a încerca să ilustreze problema, Ethical Journalism Network (EJN) a dezvoltat o definiție pentru știrile false: „Informații fabricate și publicate în mod deliberat pentru a înșela și a induce în eroare pe alții, să creadă falsități sau să se îndoiască de fapte verificabile”. Folosind această definiție, este mai ușor să separăm propaganda, faptele „alternative” și minciunile rău intenționate de jurnalism.”

**Aidan White, Director,
Ethical Journalism Network**

„Știrile false otrăvesc atmosfera în care activăm cu toții. Din cauza știrilor false, publicul are acum îndoieli cu privire la toate știrile. A afectat cu adevărat relația dintre membrii audienței și mass-media.”

**Verashni Pillay, Redactor șef,
Huffington Post, Africa de Sud**

„Exagerăm cu ușurință efectul știrilor false asupra jurnalismului. Nu vreau să par că nu iau asta în serios - este o provocare serioasă pentru societate și instituționalitate. Scopul știrilor false nu este să spună o altă poveste, scopul principal al știrilor false este de a scădea credibilitatea instituțiilor, inclusiv a jurnalismului, dar nu numai a jurnalismului.”

**Kari Huhta, Redactor diplomatic,
Helsingin Sanomat, Finlanda**

„Întotdeauna au existat știri false, de când oamenii și-au dat seama de puterea presei în a influența opinia publică. Cu toate acestea, diferența astăzi este că rețelele sociale și platformele precum Google și Facebook permit știrilor false să se răspândească la scară largă și mai rapid decât oricând, iar aceasta este de fapt problema.

Știrile false schimbă jurnalismul prin faptul că reprezintă o adevărată provocare pentru jurnalism, deoarece nu este întotdeauna ușor să distingi știrile false de știrile reale, iar jurnalismul devine cu atât mai important. Pentru că dacă cineva trebuie să denunțe public știrile false, acesta este jurnalistul - jurnalistul responsabil, adică. Aș spune că, pe termen scurt, știrile false sunt o problemă pentru jurnaliști. Dar pe termen lung, îi validează și le oferă o importanță sporită în societate.”

**Ivor Gaber, Profesor de jurnalism,
Universitatea din Sussex, Marea Britanie**

„Știrile false întăresc o misiune tradițională a jurnalismului, care încearcă să aprindă o luminiță în întuneric, pentru societăți și publicul larg. Misiunea noastră trebuie consolidată pe această valoare de bază, încercând să iluminăm dezbaterile, să arătăm publicului unde sunt faptele reale și dezbaterile reale.”

**Ricardo Gandour, Director de jurnalism,
CBN, Brazilian Radio Network, Brazilia**

2.1.2. Cum se răspândesc

Câteva moduri prin care sunt răspândite știrile false sunt:

REȚELE DE SOCIALIZARE

Canalul prin care știrile false se răspândesc cel mai rapid sunt rețelele de socializare, deoarece, în prezent, oricine poate crea și posta informații pe internet: toți suntem producători și consumatori de informații în același timp, ceea ce înseamnă că oricine poate răspândi o farsă prin rețelele de socializare și aceasta poate deveni cu ușurință virală, mai ales dacă face aluzie la sentimente și emoții.

VIRALITATE

Aceasta este capacitatea unui anumit conținut de a circula rapid online și are atașată o componentă psihologică semnificativă. Pe rețelele de socializare, oamenii împărtășesc conținut care le provoacă emoții, cu care se identifică în mod pozitiv sau față de care simt o emoție nefavorabilă.

ALGORITMI

Algoritmii Big Data analizează datele consumatorilor, prognozează rezultatele alegerilor și sunt familiarizați cu preferințele umane. Cel mai cunoscut algoritm este PageRank, care a fost dezvoltat de Google în 1998. Succesul său s-a datorat accesării cu crawlere a site-ului și rezultatelor de căutare clasificate în funcție de importanța oferită. De atunci, algoritmul s-a schimbat, incluzând preferințele utilizatorului în calculele sale (diferă pentru adult și copil, și în funcție de țara din care cauți).

BOȚI

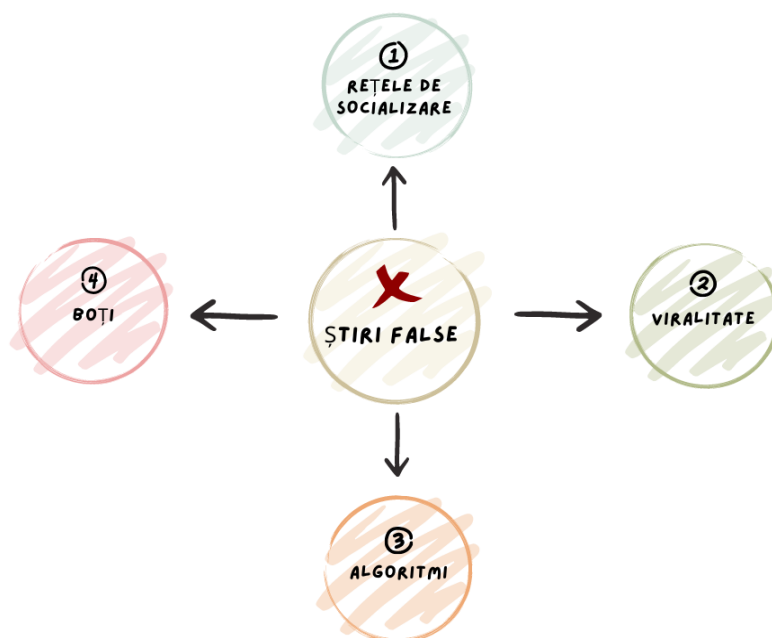
Răspândirea se face și prin organizații care folosesc rețele de tip botnet și „ferme de troli”, pentru a încerca să influențeze opinia publică. Boții, programe de calculator concepute pentru a colecta date automat, dau informații despre ce site-uri web sunt vizitate și ce lucruri se cumpără, precum și de către cine și cât de des.

În contextul știrilor false, boții, profilurile false care sunt principalii propagatori ai informațiilor false pe Twitter, au năvălit pe scenă. Se crede că 9-15% dintre conturile active Twitter sunt boți. Boții sociali și politici sunt proiectați pentru a manipula populațiile în a gândi într-un anumit fel, a dezinforma și a face propagandă în favoarea anumitor persoane sau probleme. Puterea acestor roboți a fost evidențiată în campanii electorale, precum alegerile prezidențiale din SUA din 2016 sau referendumul Brexit, în dezbaterile

vaccinurilor, în răspândirea de zvonuri false despre atacuri teroriste, în manipularea piețelor financiare și, recent, în criza coronavirusului. Coordonați, aceștia pot face mult zgomot sau pot trimite alte știri în fundal.

Potrivit firmei de consultanță Gartner, mai mult de jumătate dintre companii cheltuie mai mulți bani în fiecare an pentru crearea de roboți și chatbot-uri decât pentru dezvoltarea de aplicații mobile tradiționale.

Cu viteza de răspândire și raza de acțiune pe care o au, ajung mai departe, mai repede și la mai mulți oameni decât informațiile reale. Un studiu publicat în revista Science a constatat că informațiile false se răspândesc „în mod semnificativ mai departe, mai rapid, mai profund și mai larg” decât informațiile adevărate „în toate categoriile de informații, iar fost cele mai pronunțate efecte le au știrile politice false”.¹

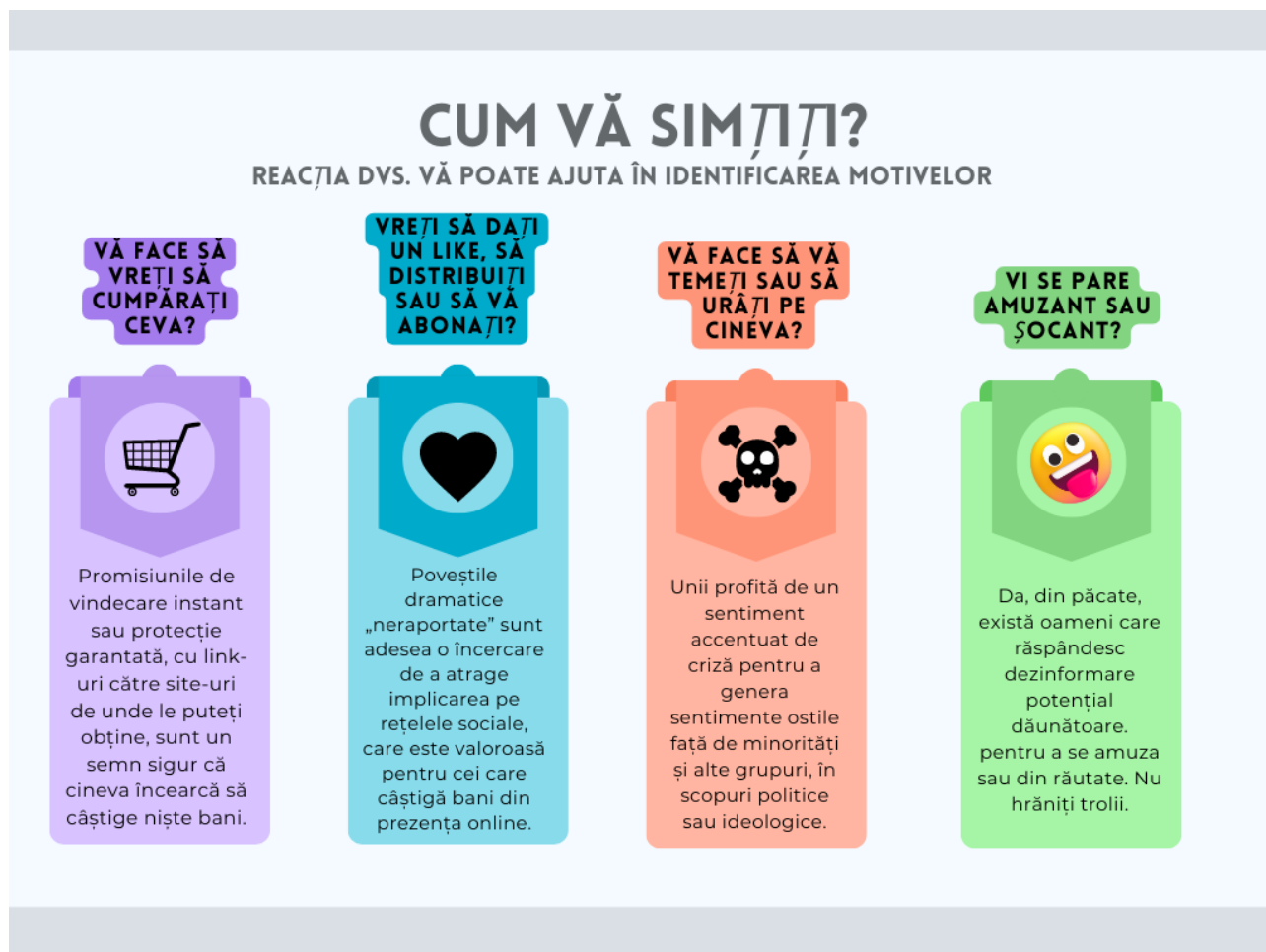
Imaginea 3 – imagine creată de MEUS

2.1.3. De ce sunt crezute

Un factor cheie care ne face să credem în știrile false sunt emoțiile pe care le trezesc în noi. Știrile false se joacă cu emoțiile noastre, căutând să genereze un răspuns emoțional și impulsiv, care să depășească judecata noastră critică.

¹ Journal Science, “The spread of true and false news online”

Un infografic al lui Eoghan Sweeney rezumă foarte bine sentimentele pe care ni le generează un anumit conținut. Infograficul prezentat mai jos a fost creat pe baza infograficului lui Eoghan Sweeney, reflectând același conținut:

Imaginea 4 – creată de MEUS, pe baza conținutului preluat de la Eoghan Sweeney

Și, totuși, **de ce cred oamenii știrile false**? Iată câțiva factori determinanți:

1. **Eroarea de atribuire:** asta se întâmplă când ceva sună cunoscut, dar nu ne amintim unde l-am văzut. Este suficient să vadă un titlu fals, de exemplu, „imigranții primesc apartamente gratuite în Spania”, pentru ca oamenii să devină mai sensibili la știrile false despre imigrație în viitor. Mai mult, atunci când o minciună se repetă, ne dă un fals sentiment de consens, că toată lumea gândește așa. Acest lucru poate duce la false convingeri colective, așa-numitul efect Mandela, deoarece unii oameni cred că președintele Africii de Sud a murit în închisoare în anii 1980. În realitate, a murit acasă în 2013. Sau, de exemplu, celebrul om cu o pungă de plastic în mână nu a fost lovit de tanc în protestele din Piața Tiananmen, deși mulți oameni cred că a fost.

2. **Prejudicata de confirmare:** aceasta este tendința naturală a creierului de a crede că ceea ce se potrivește gusturilor sau opiniilor noastre este real, chiar dacă este fals. În plus, atunci când o știre trezește emoții, este mai ușor de crezut.
3. **Consolidarea socială** sau discreditaarea celor care cred altfel. Convingerile legate de sentimente puternice caută întărire socială, să-i sprijine pe cei care gândesc la fel și să-i respingă sau să discrediteze pe cei care cred contrariul (chiar și atunci când oferă date și dovezi). Este ușor ca această părtinire să apară în situațiile în care un subiect stârnește reacții emoționale puternice - subiecte politice - și despre care raționăm mai mult în funcție de sursă sau de cine împărtășește informația. Farsele apar sub iluzia falsă că sunt împărtășite de mulți, când de fapt sunt răspândite de boți.

Universitatea din Michigan a dezvoltat o inteligență artificială care a identificat „știri false” în 76% din cazuri, în timp ce oamenii au avut dreptate doar în 50% din cazuri.

Ce putem face? Să ne dezvoltăm gândirea critică! Acesta este motivul pentru care a luat naștere proiectul MCRE, care vă va ajuta să vă dezvoltați abilitățile și competențele necesare pentru a detecta știrile false și a analiza sursa acestora, canalul prin care sunt distribuite, etc. înainte de a apăsa butonul de distribuire.

2.2. CONCEPTE CORELATE CU ȘTIRILE FALSE

În această secțiune, vă prezentăm un glosar de concepte legate de dezinformare. Cu cât știți mai multe despre aceste concepte, cu atât vă va fi mai ușor să detectați știrile false.

2.2.1. Dezinformare

Informații false, care sunt împrăștiate în mod deliberat pentru a induce în eroare.

Deoarece nu există un acord universal asupra definiției sale, termenul „dezinformare” este în prezent preferabil celui de „știri false”. Acest lucru este recomandat de Raportul Grupului de Experți al Comisiei Europene ["A multidisciplinary approach to disinformation"](#), care respinge folosirea termenului de „știri false”. Pentru a pune capăt inexactității termenului, Comisia Europeană (CE) a inventat conceptul de „disfuncție informațională”, termen care include:

- o „Informare greșită”, adică informații false partajate în rețele, dar fără intenția de a provoca vreun rău;
- o „Dezinformare” sau informații false împărtășite cu intenția de a provoca rău;
- o „Informare rău-voitoare”, în care informații veridice sunt partajate pentru a provoca prejudicii, cum ar fi dezvăluirea de informații private în sfera publică.

2.2.2. Post-adevăr

Oxford îl definește ca fiind fenomenul care apare atunci când „faptele obiective au o influență mai mică în definirea opiniei publice decât cele care fac apel la emoții și convingeri personale”, și a fost un termen utilizat pe scară largă în timpul campaniei electorale a președintelui Trump și, de asemenea, cu campania pentru Brexit în Regatul Unit. „Post-adevăr” a fost votat cuvântul anului 2016 de către The English Oxford Dictionary, utilizarea sa crescând cu 2000%.

2.2.3. Infodemii

Organizația Mondială a Sănătății (OMS) folosește cuvântul infodemie pentru a se referi la supraabundența de informații false și răspândirea lor rapidă, ceea ce face dificilă găsirea unor resurse de încredere.

2.2.4. Farse (hoaxes)

Deși farsele nu sunt fenomene noi, tehnologia modernă a conferit acestor minciuni o capacitate de difuzare și o influență virală, care era înainte de neimaginat, având chiar un impact asupra modului în care țările democratice desfășoară alegeri. Pentru că facilitează producerea și distribuirea de informații false, internetul a contribuit la răspândirea știrilor false.

2.2.5. Deepfake-uri

Potrivit lui Andrés Visus, profesor de licență, studii postuniversitare și educație executivă la ESIC, „un deepfake este un videoclip care afișează imagini sintetice, de obicei, ale unei persoane, care par a fi reale și care au fost create folosind inteligența artificială. În acest caz, se referă la tehnici de învățare automată numite învățare profundă, care utilizează tehnici algoritmice ale rețelei neuronale.”²

2.2.6. Înșelătorii

Într-o înșelătorie online, infractorii folosesc platforme online pentru a constrânge o victimă să dezvăluie informații personale, cum ar fi autentificarea contului bancar sau date de conectare la cont. Înșelătoriile pot apărea pe orice serviciu online.

Iată câteva exemple:

² <https://www.esic.edu/rethink/tecnologia/deep-fakes-que-es-como-se-crean-primeros-y-futuros>

- **E-mailuri sau mesaje de phishing** trimise pe un dispozitiv personal, prin care se solicită bani sau informații personale. Acestea pot fi uneori făcute să pară că provin de la organizații sau companii de renume.
- **Promovare de produse sau reclame înșelătoare**, prin care oamenii sunt încurajați să cumpere produse care pretind să ofere beneficii, pe care, de fapt, nu le pot oferi.
- **Concursuri sau chestionare**, care te fac să crezi că va exista un premiu dacă participi.
- **Catfishing** – cineva se dă drept altcineva pentru a păcăli persoana vizată să facă ceva.
- **Furt de identitate** - oamenii sunt păcăliți să partajeze informații personale, în scopul piratării altor conturi.

2.2.7. Provocări online

O provocare online este o sarcină care implică, de obicei, postarea unei imagini sau a unui videoclip cu performanța realizată într-o misiune atribuită. Provocările pot apărea pe aproape toate platformele online, dar cel mai frecvent se întâmplă pe YouTube și TikTok.

Tinerii sunt cei care se bucură, de obicei, să ia parte la mai multe provocări online. De exemplu, concursuri de dans sau care susțin cauze caritabile. Cu toate acestea, atunci când includ cascadorii sau activități riscante care ar putea răni fizic sau psihologic, provocările online pot deveni periculoase. Creatorii de videoclipuri își pot modifica cu ușurință munca pentru a o face să pară ca și cum și-au asumat un risc sau au făcut ceva dăunător atunci când de fapt nu au făcut-o.

2.3. CUM SĂ IDENTIFICAȚI ȘTIRILE FALSE

Acum că știți elementele de bază, în această ultimă parte vom discuta despre importanța adevărului și vă vom oferi instrumentele de care aveți nevoie pentru a detecta știrile false.

2.3.1. Importanța adevărului

Minciuna și dezinteresul de a spune întregul adevăr au devenit parte din cultura noastră, ceea ce are consecințe enorme, pentru că suntem obișnuiți să acceptăm informațiile așa cum apar, fără a ne deranja să căutăm mereu adevărul. Auzim informații care ulterior sunt infirmate, dar aceasta nu are repercusiuni pentru persoana care nu a spus adevărul și nici nu este de obicei corectată.

Pentru că dă sens respectului față de ceilalți, adevărul este o valoare etică, unul dintre pilonii fundamentali care stau la baza conștiinței morale a unei comunități și cuprinde toate sferele vieții umane.

A spune adevărul ne ajută să empatizăm și să construim relații puternice și de durată. Ne face mai umani și mai apropiați și ne permite să relaționăm mai mult și mai bine cu oamenii pe care îi iubim.

Acest lucru se întâmplă și la nivel personal. Am fost educați să fim corecți din punct de vedere politic și, când ne confruntăm cu oportunitatea de a fi sinceri și de a înfrunta o problemă specifică, fugim, continuând să hrănim minciuna. Nu doar la nivel personal, ci mai ales la locul de muncă. Fugim de conflicte și pierdem oportunitățile de a spune adevărul. Doar exprimând judecăți de valoare în mod politicos, ne putem ajuta unii pe alții în a construi relații de durată.

Consecințele de a nu fi sinceri fac ca problemele să crească la infinit. Dacă toți am încerca să trăim în adevăr și să căutăm adevărul, s-ar genera mai puține știri false, sau, cel puțin, am avea spiritul de a lupta împotriva minciunii, de a căuta constant adevărul.

Și ce legătură are adevărul cu jurnalismul?

Majoritatea codurilor de etică consideră respectul pentru adevăr drept primul principiu etic, care trebuie să inspire comportamentul tuturor profesioniștilor din domeniul informației. Cu toate acestea, practica zilnică a jurnalismului se îndepărtează prea des de acest criteriu moral. Jurnalistul, ca individ, este supus multor presiuni: omul de afaceri sau redactorul stabilește liniile de informare, iar interesele politice sau economice, cărora media îi este datoare, promovează un comportament de o slabă calitate morală.

În multe cazuri, adevărul nu este obiectivul fundamental al informării jurnalistice. Uneori, se realizează prin omiterea unor informații esențiale despre un fapt, denaturarea materialului informativ, ca să nu mai vorbim de ocaziile în care se urmărește mai degrabă îndocrinarea, manipularea și, pe scurt, înșelarea, decât transmiterea complexității faptelor cu cea mai mare rigoare.

Pentru jurnaliști, cuvântul „adevăr” înseamnă fidelitate față de faptele pe care le relatează. De aceea, adevărurile lor sunt provizorii, pentru că faptele evoluează și mereu va fi ceva de adăugat la ele. Prin urmare, jurnalistul trebuie să fie întotdeauna gata să corecteze, să adauge sau să clarifice informațiile sale despre fapte, dar acesta nu este întotdeauna cazul.

Dacă am educa cetățenii și i-am ajuta să fie „adevărați”, dacă am avea o societate care cere și prețuiește adevărul, jurnaliștii, companiile și toți cei care folosesc știrile false pentru a-și atinge anumite interese s-ar răzgândi, sau măcar s-ar întreba dacă merită să trăim într-o societate a minciunilor.

Îndrăzniți să fiți onești!

Dacă ați înțeles deja de ce valoarea sincerității este importantă, s-ar putea să fiți interesați și de cum puteți fi onești. Trebuie să știți de la început că va fi un proces de durată. Nu devii o persoană onestă peste noapte, pentru că nu este suficient să reduci numărul de minciuni sau să exprimi sincer ceea ce crezi.

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Puteți începe să fiți onești cu pași mici, pentru a putea integra treptat caracteristicile unei persoane sincere și oneste. Pentru început, puteți urma sfaturile de mai jos:

Cum să fii sincer

Îndrăznește să fii onest!

Recunoaște-ți lipsa de onestitate

Dacă vrei să fii mai bun, mai întâi trebuie să recunoști problema, așa că gândește-te la momentele în care nu ai fost onest în trecut și admite că, în anumite circumstanțe, ți-a lipsit onestitatea.

Pune-te în locul celuilalt

Imaginează-ți că ești în pielea unor oameni cu care ai fost adesea necinstit, cum te-ai simți dacă și tu ai fi înșelat, la rândul tău?

Înfruntă-ți temerile

Dacă uneori ai fost necinstit cu ceilalți, poate fi din cauză că ți-a fost teamă să te expui la o judecată negativă din partea lor.

Fii onest în lucrurile mărunte

Pentru că onestitatea să devină un obicei, începe cu lucrurile mărunte.

Folosește cuvintele potrivite

Există modalități și mijloace de a exprima un gând sincer. Totul depinde de cuvintele pe care le folosim. Încearcă să fii asertiv!

Imaginea 5 – creată de MEUS

2.3.2. Învățați să respingeți știrile false

Pentru a contracara aceste farse și informații false, trebuie să dezvoltăm practica scepticismului sănătos. Pentru a verifica informațiile, rețineți următoarele:

1. **Verificați credibilitatea autorului și a sursei.** Verificați semnătura. Verificați dacă informații precum o adresă de e-mail, un cont Twitter sau un profil de pe un site web sau rețea socială sunt furnizate în plus față de numele complet, deoarece acest lucru va arăta că în spatele informațiilor există o persoană care este capabilă să își asume responsabilitatea pentru acestea.
2. **Nu vă opriți la titlu.** Este indicat să citiți întreaga poveste. Titlurile alarmiste caută să ne facă să dăm clic, este necesar să citiți întregul conținut al acelor știri care sunt foarte frapante.
3. **Fiți atenți la limbajul simplist și exagerat** sau la limbajul care este mai concentrat pe a stârni emoții decât pe transmiterea de informații de încredere.
4. **Știrea conține date, grafice și declarații?** Datele trebuie să aibă linkuri către sursele consultate, iar declarațiile trebuie să provină de la o persoană identificabilă.
5. **Ignorați lanțurile WhatsApp**, si mai presus de toate, nu le continuați! În aceeași ordine de idei, nu deschideți fișiere audio sau video, a căror origine nu o cunoașteți. Găsiți conținutul original pentru a afla unde și când a fost generat și de către cine. Ar trebui să ne întrebăm cum a ajuns la noi această știre: prietenii și familia pot face și ei greșeala de a nu verifica conținutul dubios și de a-l redirecționa către persoanele apropiate lor.
6. Știrea este atât de șocantă încât nu-ți vine să crezi? Sau este atât de șocantă încât o crezi? **Gândiți-vă la răspunsul dvs. emoțional.** Ambele reacții sunt semne de avertizare. Multe știri false se joacă cu credințele noastre preexistente.
7. **Căutați știrea și verificați-o** cu alte surse sigure de informații, dacă aveți îndoieli cu privire la informația prezentată. Comparați rezultatele redactate la căutarea pe Google.
8. Luați în conderare **părtinirea ideologică a conținutului excesiv de politizat.** În situații de incertitudine extremă, cum ar fi cea în care trăim, dezinformarea este de interes pentru câștig politic sau beneficiu economic.
9. **Atenție la pseudo-terapii.** Știința poate fi dovedită cu fapte, iar publicarea ei este supusă unui sistem de control, în timp ce pseudoștiința se bazează pe ipoteze și teorii nedovedite..
10. Puteți **verifica veridicitatea imaginilor suspecte** și a videoclipurilor pe care le primim folosind căutarea inversă de imagini de la Google. Găsiți un tutorial în capitolul 3 – Materiale suplimentare și, de asemenea, accesând acest [link](#).

2.3.3. Ce face Europa în privința știrilor false?

„Planul de acțiune împotriva dezinformării” a fost elaborat de Comisia Europeană în 2019.

Consiliul European a solicitat, în perioada iunie-octombrie 2018, elaborarea unui plan de acțiune pentru a aborda problemele din acest domeniu, în special în lumina viitoarelor alegeri europene. Modul de combatere a dezinformării este un subiect cheie, atât în UE, cât și în țările învecinate.

Planul de acțiune împotriva dezinformării vizează:

- îmbunătățirea detectării, analizei și demascării dezinformării;
- consolidarea cooperării și a răspunsurilor comune la dezinformare;
- mobilizarea sectorului privat pentru a combate dezinformarea;
- creșterea gradului de conștientizare și îmbunătățirea rezilienței societății.

În acest plan de acțiune, dezinformarea este definită ca fiind informații false sau înșelătoare verificabile, care sunt create, prezentate și distribuite în scopul câștigului economic sau pentru a înșela publicul în mod intenționat, și care pot cauza prejudicii publice.

Potrivit unui sondaj realizat pentru dezvoltarea acestui plan de acțiune, 83% dintre europeni cred că știrile false reprezintă o amenințare la adresa democrației, iar 73% dintre utilizatorii de internet sunt îngrijorați de dezinformarea online din perioada preelectorală.

Pe lângă planul european de dezinformare, în Europa au fost întreprinse multe acțiuni pentru combaterea dezinformării. Mai jos, veți găsi o cronologie a acțiunilor care au fost întreprinse de instituțiile Uniunii Europene, și care au fost preluate de pe [site-ul web al Comisiei Europene](#).

Cronologia acțiunilor UE împotriva dezinformării

Din 2015, UE și statele membre și-au consolidat abordarea împotriva dezinformării.

Martie 2015

A fost lansat Grupul Operativ East StratCom în cadrul Serviciului European de Acțiune Externă.

Aprilie 2016

Cadrul comun privind contracararea amenințărilor hibride - o abordare cuprinzătoare care să îmbunătățească răspunsul comun la provocările pe care amenințările hibride le aduc la adresa statelor membre, a cetățenilor europeni și a securității colective a Europei.

Martie 2018

Raportul grupului de experți independenți la nivel înalt privind știrile false și dezinformarea online - recomandă adresarea problemelor presante și formularea unor răspunsuri pe termen mai lung, pentru a crește reziliența societății în fața dezinformării.

Aprilie 2018

Comunicarea privind combaterea dezinformării online – anunță, printre altele, Codul de bune practici privind dezinformarea.

Septembrie 2018

Comunicarea privind asigurarea unor alegeri europene libere și corecte

Octombrie 2018

Codul de bune practici privind dezinformarea – un instrument inovator de autoreglementare, menit să asigure o mai mare transparență și responsabilitate a platformelor online, precum și un cadru pentru monitorizarea și îmbunătățirea politicilor acestora cu privire la dezinformare.

Decembrie 2018

Planul de acțiune împotriva dezinformării - stabilește cadrul acțiunilor UE, urmărind îmbunătățirea capacităților de detectare și analiză, creșterea gradului de conștientizare, consolidarea rezilienței societății, multiplicarea răspunsurilor coordonate și mobilizarea platformelor online și a sectorului publicitar.

Martie 2019

Este lansat Sistemul de Alertă Rapidă împotriva dezinformării.

Iunie 2020

- **Comunicare: Abordarea dezinformării COVID-19 și lansarea programului de monitorizare a dezinformării COVID-19** - o măsură de asigurare a transparenței privind responsabilitatea față de public a eforturilor depuse de semnatarii Codului pentru a limita dezinformarea online legată de COVID-19.
- **Este lansat Observatorul european al mass-mediei digitale** – creează și susține o comunitate multidisciplinară, incluzând persoane ce verifică veridicitatea informațiilor, cercetători academici și alte părți interesate relevante, care contribuie la combaterea dezinformării.
- **Raportul privind alegerile pentru Parlamentul European din 2019**

Decembrie 2020

- **Propunere pentru introducerea unui act legislativ privind serviciile digitale** - definește responsabilități mai clare pentru platformele online, în funcție de rolul, dimensiunea și impactul acestora în ecosistemul online.
- **Planul de acțiune pentru democrația europeană** - include acțiuni de îmbunătățire a instrumentelor UE de contracarare a interferențelor străine, precum impunerea de amenzi și îndrumări pentru consolidarea Codului de bune practici privind dezinformarea.

Mai 2021

- **Ghid pentru consolidarea Codului de practici privind dezinformarea** – prezintă opiniile Comisiei despre modul în care platformele ar trebui să abordeze lacunele și deficiențele din Cod și să creeze un mediu online mai transparent, sigur și de încredere.
- **Lansarea centrelor naționale ale Observatorului european al mass-mediei digitale** – pentru a îmbunătăți capacitatea de detectare, analiză și expunere a campaniilor de dezinformare.

Iunie 2021

Lansarea procesului de revizuire de către semnatarii Codului 2018 și noi potențiali semnatori.

Noiembrie 2021

- Propunere legislativă privind transparența și vizarea unui public țintă în reclamele politice

Iunie 2022

- Codul de bune practici consolidat

Dezinformarea este un motiv de îngrijorare pentru cetățenii europeni și pentru guvernele democratice, deoarece în spatele știrilor false există întotdeauna un interes pentru manipularea opiniei publice și destabilizarea statelor și a instituțiilor acestora, punând în pericol democrația și libertatea, motiv pentru care Comisia Europeană lucrează la aceasta.

3. RESURSE SUPLIMENTARE

În continuare, vă oferim conținut suplimentar, dacă doriți să aprofundați subiectul acestui modul:

VIDEOCLIPURI

- <https://www.edupedu.ro/cum-recunoastem-fake-news-cum-deosebim-adevarul-de-fals/>
- [Cum sa verificam daca o poza e fake pe net](#)
- [Here's How Fake News Works \(and How the Internet Can Stop It\)](#)
- [Why Do Our Brains Love Fake News?](#)
- [How Does "Fake" News Become News?](#)
- [5 ways to spot fake news](#)
- [How do fake news sites make money?](#)
- [How to choose your news?](#)

SITE-URI WEB CARE VERIFICĂ VERIDICITATEA ȘTIRILOR:

- <https://www.antifake.ro/>
- <https://www.factual.ro/>
- <https://www.veridica.ro/>
- [FactCheck.org](#)
- [Politifact.com](#)
- [Snopes](#)
- [TruthorFiction](#)
- [Hoax-Slayer](#)

Planul de acțiune împotriva dezinformării

4. BIBLIOGRAFIE

<https://www.arimetrics.com/glosario-digital/fake-news>

[A multi-dimensional approach to disinformation](#)

<https://www.psicologia-online.com/caracteristicas-de-una-persona-sincera-6043.html>

<https://www.realinstitutoelcano.org/analisis/desinformacion-concepto-y-perspectivas/>

https://uned.libguides.com/noticias_falsas/herramientas/cajas